

Vergaderjaar 2020–2021

32 317

JBZ-Raad

Nr. 704

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 augustus 2021

Hierbij informeer ik uw Kamer over de ingelaste Raad van Justitie en Binnenlandse Zaken op 31 augustus a.s. in Brussel. Ik ben voornemens deel te nemen aan deze Raad. Daarnaast doe ik hierbij verslag van de ministeriële bijeenkomst in het kader van het *Integrated Crisis Response Mechanism* over de situatie in Litouwen van 18 augustus jl.

Het Sloveense Voorzitterschap heeft de ministers verantwoordelijk voor migratie uitgenodigd om de recente ontwikkelingen in Afghanistan en de gevolgen daarvan voor migratie en asiel te bespreken aanstaande 31 augustus. Deze Raad is geagendeerd naast de Raad Buitenlandse Zaken (Gymnich) van 2-3 september die de bredere veiligheidssituatie en de Europese inzet daarop bespreekt.

Op moment van schrijven is nog geen concrete agenda van deze JBZ-Raad beschikbaar. De verwachting is dat zowel over de migratiesituatie in Afghanistan, als over EU-interne aspecten zoals de opvang van asielzoekers in Europa en de gevolgen voor de interne veiligheidssituatie wordt gesproken. Zoals het kabinet eerder heeft gesteld hebben de razendsnelle ontwikkelingen in Afghanistan van de afgelopen periode zelfs de meest pessimistische scenario's overtroffen.

Op dit moment neemt vooral het aantal intern ontheemden toe en is het aantal Afghanen dat naar buurlanden vlucht beperkt. De situatie kan echter snel veranderen, daarom is het van groot belang op alle scenario's voorbereid te zijn. Het kabinet zal ook in de JBZ-Raad onderstrepen dat opvang in eerste instantie duurzaam in de regio dient plaats te vinden, en de EU de regio daarbij dient te ondersteunen, gezamenlijk met de internationale gemeenschap. Het kabinet zal in navolging van enkele andere lidstaten de Europese Commissie oproepen om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking ook aandacht is voor de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen.

Voorts zal het kabinet de Europese Commissie verzoeken in gesprek te gaan met landen in de regio en landen op de migratieroute richting de EU over migratiesamenwerking en steun voor onder andere opvang en asielmanagement.

Onderdeel van genoemd actieplan en migratiesamenwerking kan ook de hervestiging van Afghaanse vluchtelingen betreffen die zich op dit moment in andere landen in de regio bevinden. De Europese Commissie heeft lidstaten gevraagd om meer inspanningen op het terrein van hervestiging. Dit om te laten zien dat de EU op een gecontroleerde manier bescherming biedt.

Deze crisis onderstreept wederom de noodzaak tot voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact¹. Het kabinet zal tijdens de Raad aandringen op voortgang.

Daarnaast zullen de ministers naar verwachting tijdens deze JBZ-Raad spreken over de mogelijke gevolgen die de situatie in Afghanistan kan hebben voor de interne veiligheid in Europa. Hierbij wordt waarschijnlijk besproken wat nodig is om de situatie grondig te analyseren en monitoren en op basis daarvan te bepalen welke acties nodig zijn om dat te voorkomen. Hier zal een rol zijn weggelegd voor de EU Coördinator voor terrorismebestrijding (EU CTC), het EU inlichtingencentrum (INTCEN) en Europol. Het kabinet zal aandringen op een gezamenlijke aanpak en het belang van informatie-uitwisseling tussen de EU-lidstaten en de relevante Europese instanties.

Verslag IPCR

Op 18 augustus organiseerde het Sloveense Voorzitterschap in het kader van het zogeheten *Integrated Political Crisis Response* (IPCR)-mechanisme een bijeenkomst van de EU ministers verantwoordelijk voor migratie, om de situatie aan de grens met Belarus te bespreken en in het bijzonder de situatie in Litouwen waar een ongekend hoog aantal migranten illegaal de grens is overgestoken.² Hoge Vertegenwoordiger Borell, Eurocommissaris van Binnenlandse Zaken Johansson, de betrokken agentschappen EASO³ en Frontex⁴, en Litouwen, Letland en Polen informeerden de ministers over de actuele situatie aan de grens en de al genomen maatregelen, zoals de versterking van de grensbewakingssteun door Frontex. Ook blikten zij vooruit op de benodigde inzet voor de komende periode. De betrokken lidstaten en agentschappen lichtten toe dat in de dagen voorafgaand aan de IPCR de aantallen migranten in Litouwen waren gedaald, en dat dit mogelijk samenhangt met de tijdelijke opschorting van de vluchten uit Irak naar Belarus. Ook lijken migratiestromen zich deels te verplaatsen: Polen en Letland ervaren een toename van irreguliere grensoverschrijdingen uit Belarus in de eerste weken van augustus.

De ministers spraken brede steun uit voor de getroffen lidstaten en verwierpen unaniem de acties van het Belarussische regime onder leiding van president Lukashenko waarbij migranten worden misbruikt voor geopolitieke doeleinden. Voorts onderschreven zij nogmaals nadrukkelijk het belang van gezamenlijk optreden richting Belarus. Ook Nederland

¹ Het BNC-fiche over het asiel- en migratiepact is uw Kamer op 16 november 2020 toegestuurd. Kamerstuk 22 112, nr. 2955.

² De IPCR is een crisismechanisme dat de Raad ter beschikking heeft bij ernstige en complexe crises. Zie ook: Kamerbrief verslag iJBZ Raad 14-16 juli d.d. 18 augustus 2021. Kamerstuk 32 317, nr. 703

³ Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken.

⁴ Agentschap voor het beheer van de operationele samenwerking aan de buitengrenzen van de lidstaten van de Europese Unie.

noemde de acties van Belarus onaanvaardbaar en onderstreepte het belang van het beschermen van de EU-buitengrens, adequate opvang- en asielpcedures in de getroffen lidstaten, en het voorkomen van secundaire migratie waarbij migranten doorreizen naar andere EU-lidstaten. Het is van belang dat de EU integraal alle middelen inzet om het misbruiken van migratie voor geopolitieke doelen te voorkomen en aan te pakken indien dit zich voordoet, met inachtneming van de relevante internationale en Europese regelgeving. Voorts werd de noodzaak tot nauwe samenwerking met derde landen, zoals Irak, onderstreept. Nederland ontving hierin bijval. Het Voorzitterschap nam ter afsluiting een voorzitterschapsverklaring aan. Deze is te vinden op de website van het Sloveense voorzitterschap.⁵

Tot slot werd ook kort stilgestaan bij de situatie in Afghanistan, waarbij de Hoge Vertegenwoordiger het belang van snelle evacuatie van EU-burgers en Afghanen die de afgelopen jaren hebben samengewerkt met de EU benadrukte, evenals het ondersteunen van de Afgaanse bevolking, ontheemden in Afghanistan en in de buurlanden. Commissaris Johansson ging in op migratie-aspecten en wees op de noodzaak voor snelle gezamenlijke actie van de EU, waar steun aan landen in de regio een cruciaal onderdeel van is. Enkele lidstaten riepen op om spoedig een bijeenkomst van de ministers verantwoordelijk voor migratie over Afghanistan te organiseren. Nederland heeft dit verzoek van harte gesteund.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol

⁵ Zie: <https://slovenian-presidency.consilium.europa.eu/en/news/home-affairs-ministers-express-solidarity-with-the-eu-member-states-at-the-border-with-belarus/>